

פרשת וישלח

יותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר (לב, כה)

פירש רש"י "יותר יעקב - שכח פכים קטנים וחזר עליהם".

המקור לדברי רש"י הוא בגמרא בחולין דף צ"א, ושם כתוב "אמר ר' אלעזר שנשתייר על פכים קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, וכל כך למה, לפי שאין פושטין ידיהם בגזל".

וצריך ביאור למה זה שנזהרים בגזל זה סיבה לחוס כל כך על הממון?

ומבארים בזה שהצדיקים מעלים ומרוממים את כל הסובב אותם ואפילו את רכושם כנזכר בספרים רבים (באר"י הקדוש, מסילת ישרים ועוד), ולכן הם מקפידים על ממונם לא להפקירו שהרי על ידי שהממון יצא מרשותם הוא ירד בדרגה רוחנית ותפחת רוממות הבריאה. (כמובן שאין הכונה שנמנעים מלתת צדקה ולנהוג טובת עין ברכושם, אלא שנמנעים מזלזול והפקרה של הממון. אך בעשיית חסד בממון לא נפסקת השפעת הצדיק, אלא אדרבה מתרומם הוא עוד יותר ונעשה חפץ של מצוה מלבד כוח הצדיק שממשיך לפעול בו).

אך עדיין לא מובן בטעם שהגמרא נותנת, לפי שאין פושטין ידיהם בגזל? ובאמת שני הענינים תלויים אחד בשני, שהנה, בגמרא בבבא קמא דף קי"ט: אמר ר' יוחנן כל הגוזל את חבירו שווה פרוטה כאילו נוטל נשמתו ממנו, ומביא ר' יוחנן לדבריו מכמה פסוקים. וכן כתוב במדרש תנחומא (פרשת אחרי, י"ב) "הגובב שורו של חבירו ושחטו כאילו שוחט בעליו". - & ועומק ענין זה ביאר הגר"א (מגילת אסתר פ"א) שיש באדם ארבעה חלקים: נפש, רוח, נשמה וקניינו - כלומר שממונו של אדם הוא חלק בלתי נפרד מנפשו ורוחו, והקב"ה מסבב בדיוק איזה רכוש יבוא לכל אדם ואדם לפי הקשר השמימי האמיתי ביניהם, ולכן הגוזל ממון מחבירו, כאילו נוטל את נפשו ממש, שגם הממון הוא חלק מהאדם כנפשו, ולזה הפליגו חז"ל בעוון הגזל שהוא חמור מג' עבירות חמורות.

לפי זה מובן מאוד, שהזהירות מגזל מראה על כך שהממון הוא חלק באדם כנפשו, וכיון שהצדיקים נזהרים מממון שאינו שלהם, ואינם מחזיקים אלא בממון שהקב"ה הועיד להם, והוא חלק מהם, וממילא ברור שהרכוש הוא חלק מנפשו של הצדיק, מתעלה יחד עמו, שהרי יש להם קשר הדוק ואמיתי, ולכן הצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם.

בספר "אבני ברקת" על התורה, מוציא מדברי חז"ל אלו יסוד נפלא הנוגע אף לאנשים בדרגתנו אנו: כשאדם מתעלה בדרגות רוחניות, קיימת סכנה שמרוב שרואה את העולם הגשמי כדבר & פחות ערך, עלול הוא לנהוג כך אף כלפי הסובבים אותו, ומביא את הגמרא ביומא דף כ"ג, שמספרת על אותו כהן שרץ עם חבירו בכבש כדי לזכות בתרומת הדשן, וכשראה שחבירו הולך לזכות במצוה, תקע סכין בליבו והרגו, בא אביו של הכהן וראה שבנו עדיין מפרפר, אמר עוד לא נטמאה הסכין. ללמדך שטהרת כלים יותר חמורה אצלם משפיכות דמים שלא היתה חמורה אצלם. ע"כ. והדברים מפליאים כל רואה, איך ייתכן שכהנים שכל כולם מסורים לעבודת הבורא, יזלזלו כך בחיי אדם, כאחרוני הפושעים?

ומבאר האבני ברקת, שאדרבה, התעלותם הרוחנית העצומה שבאה להם על ידי השימוש בבית המקדש ועבודת הקרבנות, גרמה להם להתנתק מהעולם הגשמי, אך אצל אותם כהנים זה היה באופן מעוות, שחיי אדם לא היו חשובים אצלם, ובמקום שההתנתקות מהגשמיות תהיה אך ורק כלפי עצמם, הם עשו זאת אף כלפי הזולת, והגיעו לידי כך, שכשראו את חברים הגוסס לא התעניינו כלל בחייו, אלא בטהרת הסכין שיוכלו להקריב איתה קורבנות.

פרשת וישלח

יעקב אבינו שחזר על פכים קטנים, ללמדנו בא, שהאדם צריך לגשר באופן הנכון בין עולמו הגשמי לעולמו הרוחני, לא לבוז ולבטל לגמרי את הגשמיות, אלא להשתמש בה בצורה הנכונה, וכמאמר ר' ישראל סלנטר: הגשמיות של חברי, היא הרוחניות שלי. ולכן גם כשאדם עוסק ברוחניות, ונקלעה לו הזדמנות של עשיית חסד וכיוצ"ב, אל יחשוב לעצמו למה לי לרדת מעיסוקי הרוחניים בשביל לפטט עם פלוני או כדי להאכיל את אלמוני, אלא ידע שזה עצמו רוחניות טהורה.

מקור: הרב יוסף זילברפרב שליט"א